

Työtaistelutilasto 2016

Työtaistelujen lukumäärä laski selvästi edellisvuodesta

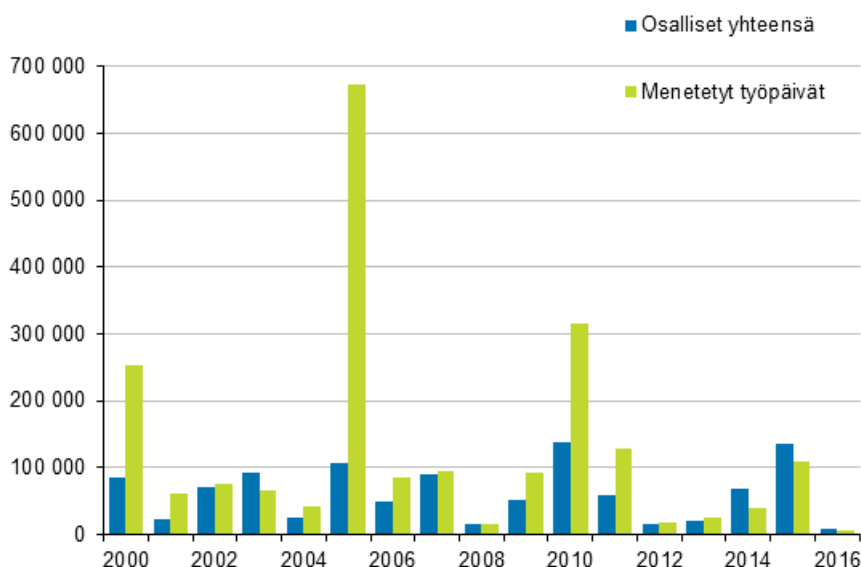
Tilastokeskuksen mukaan työtaistelujen lukumäärä oli 69 vuonna 2016. Työtaisteluita oli selvästi vähemmän kuin edellisvuonna, jolloin niitä oli 163. Työtaisteluihin osallisia työntekijöitä oli noin 7 300 ja menetettyjä työpäiviä kertyi noin 6 600 vuoden 2016 aikana.

Osallisia työntekijöitä ja menetettyjä työpäiviä oli vähän viime vuonna

Työtaistelujen lukumäärä oli toiseksi alhaisin ja osallisten työntekijöiden sekä menetettyjen työpäivien lukumäärä alhaisin sitten vuoden 1975 (ks. Liitetaulukko 2).

Työtaisteluihin osallisia työntekijöitä oli 7 287 ja menetettyjä työpäiviä 6 584 vuonna 2016. Seuraavaksi vähiten osallisia työntekijöitä ja menetettyjä työpäiviä on 2000-luvulla ollut vuosina 2008, 2012 ja 2013. Eniten osallisia työntekijöitä on ollut vuonna 2010 (137 526) ja menetettyjä työpäiviä vuonna 2005 (672 904). Vuonna 2005 käytiin suuret paperiteollisuuden työtaistelut, jotka selittävät poikkeuksellisen suuret työpäivämenetykset sinä vuonna.

Osalliset yhteensä ja menetetyt työpäivät vuosina 2000–2016

Työvoiman vähennys tai sen uhka oli useimmiten syynä työtaisteluun

Vuonna 2016 työtaistelun syy oli noin kolmasosassa työtaisteluista työvoiman vähennys tai sen uhka. Seuraavaksi yleisimmät syyt olivat työnjohto ja alan työehtosopimus. Tukitoimenpide oli syynä ainoastaan neljässä työtaistelussa viime vuonna.

Työtaistelujen syyt vuonna 2016

Työtaistelun syy	Työtaistelujen lukumäärä	Osuus, %
Työvoiman vähennys tai sen uhka	25	36
Työnjohto	20	29
Alan työehtosopimus	10	14
Muu syy	8	12
Tukitoimenpide	4	6
Palkkaus	2	3
Kaikki yhteensä	69	100

Suurin osa työtaisteluista ja työpäivämenetyksistä kohdistui teollisuuteen

Työtaisteluista vajaa puolet (42 %) kohdistui teollisuuden toimialalle ja noin kolmannes (32 %) kuljetuksen ja varastoinnin toimialalle. Teollisuuden työpäivämenetykset kattoivat yli kaksi kolmasosaa (69 %) ja kuljetuksen- ja varastoinnin vajaa viidesosan (17 %) menetetyistä työpäivistä yhteensä.

Alueellisesti tarkasteltuna paikallisia työtaisteluita käytiin eniten Helsingissä ja Vantaalla. Lukumääräisesti eniten työtaisteluita käytiin vuoden 2016 neljännellä neljänneksellä ja samaan neljännekseen kohdistui myös eniten työpäivämenetyksiä.

Uhat lasketaan mukaan työtaistelujen kokonaislukumäärään

Työtaistelujen lukumäärässä on mukana myös uhka, jota ei ole toimeenpantu. Uhat ovat mukana ainoastaan työtaistelujen lukumäärätiedossa, joten ne eivät kerrytä osallisten työntekijöiden eikä menetettyjen työpäivien määrää. Vuonna 2016 työtaisteluita oli 69, joista toteutuneita työtaisteluita oli 66 ja uhkia kolme. Vuonna 2015 uhkien lukumäärä oli poikkeuksellisen suuri eli 36. Aikaisempina vuosina (2012–2014) uhkien lukumäärä on ollut korkeintaan viisi.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Työtaistelut toimialoittain (TOL 2008) vuonna 2016.....	4
Liitetaulukko 2. Työtaistelut vuosina 1975-2016.....	5
Laatuseloste: Työtaistelutilasto.....	6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Työtaistelut toimialoittain (TOL 2008) vuonna 2016

Toimiala	Tieto		
	Lukumäärä	Osalliset yhteensä	Menetetyt työpäivät
Kaikki yhteensä	69	7 287	6 584
B Kaivostoiminta ja louhinta	1	75	.. ¹⁾
07 Metallimalmien louhinta	1	75	..
C Teollisuus	29	3 798	4 556
10 Elintarvikkeiden valmistus	1	74	..
11 Juomien valmistus	1	250	..
14 Vaatteiden valmistus	1	55	..
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	3	394	376
18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen	1	58	..
19 Koksen ja jalostettujen öljytuotteiden valmistus	2	0	..
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	1	24	..
23 Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	2	155	..
24 Metallien jalostus	1	1 113	..
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	5	217	167
26 Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus	2	137	182
27 Sähkölaitteiden valmistus	2	156	246
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	3	356	372
30 Muiden kulkuneuvojen valmistus	3	673	571
33 Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus	1	136	..
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	3	295	403
F Rakentaminen	1	15	..
42 Maa- ja vesirakentaminen	1	15	..
G Tukku- ja vähittäiskauppa	2	150	..
47 Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)	2	150	..
H Kuljetus ja varastointi	22	2 013	1 093
49 Maaliikenne ja putkijohtokuljetus	6	393	299
51 Ilmaliikenne	4	30	1
52 Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta	11	1 583	787
53 Posti- ja kuriiritoiminta	1	7	..
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	1	140	..
56 Ravitsemistoiminta	1	140	..
J Informaatio ja viestintä	2	94	..
58 Kustannustoiminta	1	44	..
61 Televiestintä	1	50	..
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3	373	164
64 Rahoituspalvelut (pl. vakuutus- ja eläkevakuutustoiminta)	2	370	..
66 Rahoitusta ja vakuuttamista palveleva toiminta	1	3	..
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	3	134	232
80 Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut	1	20	..
82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle	2	114	..
P Koulutus	1	100	..
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	1	100	..
86 Terveyspalvelut	1	100	..

1) .. Tietoa ei ole saatu tai se on liian epävarma esitettäväksi

Liitetaulukko 2. Työtaistelut vuosina 1975-2016

Vuosi	Työtaisteluja (sis. toteutuneet ja uhat) ¹⁾	Joista työtaistelulla uhkaamisia ²⁾	Osalliset yhteensä	Työtaistelua kohden	% työllisistä	Menetettyjä työpäiviä	Osallista kohden
1975	1 530		215 100	141	9,7	284 200	1,3
1976	3 282		512 700	156	23,8	1 325 500	2,6
1977	1 673		743 800	445	35,2	2 374 700	3,2
1978	1 237		164 600	133	7,9	132 400	0,8
1979	1 753		228 690	130	10,7	243 400	1,1
1980	2 238		413 140	185	18,8	1 605 600	3,9
1981	1 612		492 960	306	22,0	659 100	1,3
1982	1 240		167 500	135	7,0	207 600	1,2
1983	1 940		421 840	217	17,7	719 700	1,7
1984	1 710		562 480	329	23,3	1 526 900	2,7
1985	848		171 350	202	7,0	174 300	1,0
1986	1 225		602 730	492	24,8	2 787 600	4,6
1987	802		99 290	124	4,1	130 890	1,3
1988	1 353		244 070	180	10,0	179 820	0,7
1989	629		158 480	252	6,4	204 210	1,3
1990	455		244 760	538	9,9	935 150	3,8
1991	284		166 770	587	7,1	458 340	2,7
1992	168		103 510	616	4,8	76 090	0,7
1993	126		23 190	184	1,1	17 310	0,7
1994	171		70 540	413	3,5	525 700	7,5
1995	112		127 039	1 134	6,3	869 422	6,8
1996	94		43 113	459	2,1	20 077	0,5
1997	91		28 402	312	1,3	103 712	3,7
1998	98		35 380	361	1,6	133 203	3,8
1999	65		14 993	231	0,7	18 953	1,3
2000	96		84 092	876	3,6	253 838	3,0
2001	84		21 715	259	1,0	60 652	2,8
2002	76		70 867	932	3,0	74 985	1,1
2003	112		91 866	820	3,9	66 136	0,7
2004	84		25 211	300	1,0	42 385	1,7
2005	365		106 796	409	4,4	672 904	6,3
2006	97		48 276	498	2,0	85 075	1,8
2007	91		89 729	986	3,7	94 579	1,1
2008	92		15 992	174	0,6	16 352	1,0
2009	139		50 485	363	2,1	91 899	1,8
2010	191		137 526	720	5,6	314 667	2,3
2011	163		59 164	363	2,4	127 758	2,2
2012	86	2	14 984	178	0,6	17 254	1,2
2013	121	5	19 567	169	0,8	25 999	1,3
2014	128	5	69 248	563	2,8	40 526	0,6
2015	163	36	134 427	1 058	5,5	108 911	0,8
2016	69	3	7 287	110	0,3	6 584	0,9

1) Työtaistelujen kokonaislukumäärä sisältää myös työtaistelulla uhkaamisen. Työtaistelulla uhkaaminen on ollut mukana Tilastokeskuksen aineistossa vuodesta 2012 alkaen.

2) Nimittäjänä on toteutuneet työtaistelut, eli sarakkeen *Työtaisteluja* lukumäärä vähennettynä sarakkeen *Joista työtaistelulla uhkaamisia* lukumäärällä.

Laatuseloste: Työtaistelutilasto

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Työtaistelutilasto kuvaa työntekijöiden tai työnantajien Suomessa järjestämiä työtaisteluita. Työtaistelujen laajuutta kuvataan lukumäärillä osallisista työntekijöistä ja menetetyistä työpäivistä.

1.2 Tilaston aineistot ja käsitteet

Aineistot:

Pääosa työtaistelutiedoista saadaan työnantajajärjestöiltä. Lisäksi työtaistelutietoja kerätään tiedotusvälineistä ja kysytään tarkempia tietoja suoraan yrityksiltä.

Käsitteet:

Työtaistelu: Työntekijäpuolen tai työnantajapuolen työn väliaikaista tahallista keskeyttämistä, työstä kieltäytymistä, sen hidastamista tai muuta painostuskeinoa jonkin päämäärän saavuttamiseksi. Erilaisia työtaistelun muotoja ovat mm. lakot, ylityökiellot ja työsulut.

Työtaistelulla uhkaaminen: Työtuomioistuimen vakiintuneen käytännön mukaan työtaistelulla uhkaaminen muodostaa itsenäisen työtaistelutoimenpiteen. Nämä ovat mukana työtaistelujen lukumäärätiedossa, mutta ne eivät kerrytä osallisten työntekijöiden eikä menetettyjen työpäivien määrää. Työtaistelulla uhkaaminen on ollut mukana Tilastokeskuksen aineistossa vuodesta 2012 alkaen.

Lakko: Työntekijät kieltäytyvät työn tekemisestä ja tällöin he eivät myöskään yleensä saavu työpaikalle.

Jarrutus: Työntekijät ovat työpaikalla, mutta tekevät työtä normaalia huomattavasti hitaammin.

Saarto: Työntekijät kieltäytyvät esim. käsittelemästä tietyn yrityksen kuljetuksista.

Ylityökielto: Työntekijät kieltäytyvät ylitöiden tekemisestä.

Työsulku: Työnantaja sulkee työpaikan ja keskeyttää palkanmaksun.

Välillisesti työtaisteluun osallistuneet: Työntekijät, jotka eivät kuulu työtaistelun osapuoliin, mutta jotka eivät ole voineet tehdä työtänsä työtaistelun vuoksi.

Valtakunnallinen työtaistelu: Työtaistelu on valtakunnallinen, jos sitä johtaa ammattiliitto tai jokin muu yhteinen organisaatio koko valtakunnan alueella. Valtakunnallisia työtaisteluita ei tilastoida lääneittäin tai kunnittain.

2. Menetelmäkuvaus

Työtaistelutilastoon kerätään kaikki työtaistelut, jotka tulevat Tilastokeskuksen tietoon. Työnantajajärjestöjen työtaistelutiedot ja muulla tavalla kerätyt työtaistelutiedot kerätään yhteen tietokantaan. Näin saadusta tietokannasta tehdään taulukoita valittujen luokittelujen ja määrätietojen mukaan.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Osa pienemmistä työtaisteluista jää tilaston ulkopuolelle, koska niiden olemassaolosta ei saada tietoa. Näiden työtaistelujen puuttumisella on lähinnä merkitystä vain työtaistelujen lukumäärätietoihin. Työtaistelujen laajuutta paremmin kuvaaviin osallisten työntekijöiden lukumäärätietoihin ja työpäivämenetyksiin pienten työtaistelujen puuttumisella ei ole olennaista merkitystä. Työtaistelujen laajuudesta voi olla työnantaja- ja työntekijäpuolella erilainen näkemys. Yleensä käytetään työnantajajärjestöjen tietoja, jos ne ovat saatavilla.

Liitetaulukko 1: jos työtaisteluita on toimialalla ollut ainoastaan yksi tai kaksi, menetetyt työpäivät tieto on korvattu kahdella pisteellä tietosuojasyistä. Lisäksi on käytetty toissijaista suojausta tarvittaessa (jos toimialalla on vain yksi ensisijainen suojaus).

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Vuodesta 2010 lähtien työtaistelutiedot julkaistaan kerran vuodessa tilastovuotta seuraavan kevään aikana. Työtaistelutietoja julkaistaan neljännesvuoden tarkkuudella. Työtaistelutietoja voidaan luovuttaa myös kuukauden tarkkuudella. Jos työtaistelu kestää kuukauden tai neljännesvuoden vaihteen yli, se sijoitetaan yleensä sille ajanjaksolle, jolla se on suurimmaksi osaksi tapahtunut. Suuria työtaisteluita jaetaan tarkemmin eri neljänneksille tarpeen mukaan.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tiedot julkaistaan kerran vuodessa internetissä tilaston kotisivuilla ja Statfin-tilastopalvelussa.

Lisäksi tietoja on Suomen tilastollisessa vuosikirjassa. Tarkempia tietoja on mahdollista saada Tilastokeskuksesta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

6.1 Vertailtavuus muiden maiden tilastoihin

Eri maiden työtaistelutilastot voivat vaihdella suuresti. Joissain maissa käytetään rajoja, joilla kestoitaan tai osallistujamäärältään pienimmät työtaistelut jäävät tilaston ulkopuolelle. Työjärjestö ILO kerää tietoa työtaisteluista kaikista maista, joista sitä on saatavilla.

6.2 Vertailtavuus historiatietoihin

Työtaistelutietoja on olemassa yli sadan vuoden ajalta. Vuonna 1971 tehtiin tilaston laaja uudistus, jolloin tilaston kattavuus pienemmissä työtaisteluissa parani.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastokeskuksen julkaisema työtaistelutilasto perustuu suurimmaksi osaksi Elinkeinoelämän Keskusliiton (EK) aineistoon. Tilastokeskuksen julkaisema työtaistelujen lukumäärätieto voi poiketa EK:n julkaisemasta lukumäärätiedosta, koska Tilastokeskuksessa eri toimipaikkojen työtaistelutietoja yhdistellään samaksi työtaisteluksi.

Lisätietoja

Anu Uttu 029 551 2322

Harri Nummila 029 551 3235

Vastaava tilastojohtaja:

Mari Ylä-Jarkko

palkat.indeksit@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Työtaistelut 2016. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-0823 (pdf)